

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Keski-Suomen kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta 2026–2037. Liikenne12-suunnitelma on kokonaisuudessaan kattava ja hyvin laadittu. Keski-Suomen kauppakamari pitää suunnitelman visiota ja tavoitteita toimivuutta, turvallisuutta ja kestävyyttä kannatettavina, mutta korostaa elinkeinoelämän tarpeiden huomioimista liikenneinfran kehittämisessä ja rahoituksessa.

Strategiset linjaukset ja alueelliset painotukset

Keski-Suomen kauppakamari pitää tärkeänä, että valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tunnistetaan alueiden erityispiirteet ja alueelliset painotukset. Nykyisessä suunnitelmassa alueelliset painotukset jäävät kuitenkin yleisluonteisiksi, eikä niiden vaikutuksia konkretisoida riittävästi. Keski-Suomen yritysten ja elinkeinoelämän kilpailukyky edellyttää sujuvia liikenneyhteyksiä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Liikenne12-suunnitelmassa tulee pitää kiinni Helsinki-Vantaan lentoaseman alle 3 tunnin saavutettavuustavoitteesta. Kehittämishankkeiden priorisoinnin tulisi perustua ensisijaisesti hankkeiden liikennetaloudelliseen arviointiin, jossa korostuvat hankkeiden kansantaloudelliset hyödyt.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Keski-Suomen kauppakamari painottaa erityisesti seuraavia alueellisia kehittämiskohteita:

- Valtatie 4, 9 ja alempi tieverkko: Suunnitteluvalmiutta tulee edelleen parantaa, ja valtatie 4 tulee saattaa TEN-T-ydinverkon tavoitetasoon aikataulussa. Vt 4 Vaajakosken kohdan parantaminen on toteutettava viimeistään vuoteen 2030 mennessä, sillä hankkeeseen ei voi hakea vapautusta TEN-T-vaatimuksista.

Myös Vt 9 ja alempi tieverkko ovat tärkeitä alueellisen saavutettavuuden ja elinkeinoelämän kuljetusten kannalta, alemman tieverkon osalta erityisesti metsäteollisuuden kuljetusten näkökulmasta.

- Päärata ja Tampere-Jyväskylä rataosuus: Raideliikenne on merkittävä osa Keski-Suomen saavutettavuutta ja kestäväen kulkumuodon kehittämistä. Tampere-Jyväskylä-rataosuuden kehittäminen on huomioitava suunnitelmassa.

- Jyväskylän lentoyhteydet: Kansainvälinen saavutettavuus on elinkeinoelämän ja investointien kannalta kriittinen tekijä. Lentoyhteyksien jatkuvuus on turvattava ja lentoasemaverkoston kriteerien määrittelyssä tulee huomioida elinkeinoelämän tarpeet. Jyväskylän lentoyhteys on elinkeinoelämälle väylä nimenomaan kansainvälisille markkinoille, ei lokaaliliikennettä varten.

Lentoliikennettä käsitellään Liikenne 12 -suunnitelman luonnoksessa eri tavoin kuin muita liikennemuotoja, koska hallitusohjelmaan sisältyvä lentoliikennestrategia on päätetty liittää osaksi tätä suunnitelmaa. Ennen kuin lentoasemaverkoston tulevaa rakennetta ja hallintamallia koskevia päätöksiä tehdään, on laadittava erillinen pitkän aikavälin strategia lentoliikenteelle. Lentoasemanpitäjät ovat keskeisiä sidosryhmiä lentoliikenteen tulevaisuuden suuntaviivoja määriteltäessä, mutta kaikkein merkittävimässä roolissa ovat lentoliikennepalveluja hyödyntävät yritykset ja toimijat. Strategisen lentoasemaverkoston kriteerit tulee määrittellä yhteistyössä elinkeinoelämän ja alueellisten toimijoiden kanssa.

On syytä muistaa, että valtio tukee myös muita ei-markkinaehtoisia liikennemuotoja, kuten rautatie- ja bussiliikenteen yhteysvälejä eikä lentoliikenteen osalta tulisi tehdä poikkeusta. Kaikki edellä mainitut liikennemuodot ovat tärkeitä ja tukevat alueen monipuolista saavutettavuutta.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Keski-Suomen kauppakamari pitää myönteisenä perusväylänpidon rahoituksen nostamista, mutta kantaa huolta kehittämisinvestointien riittämättömästä rahoituksesta. Liikenneverkon kehittämiseen kohdennettava vuosittainen rahoitus on suunnitelmakaudella 440 milj. euroa, mikä ei vastaa investointitarpeita. Kehittämishankkeisiin tulee varata riittävä rahoitus, jotta elinkeinoelämän kasvua tukevat infrastruktuurihankkeet voidaan toteuttaa suunnitellusti.

Kauppakamari korostaa, että:

- TEN-T-ydinverkkokäytävien pullonkaulojen poistamiseen tulee hyödyntää täysimääräisesti EU-rahoitusta.
- Valtatie 4 Vaajakosken kohdalla tulee saattaa TEN-T-ydinverkon tavoitetasoon vuoteen 2030 mennessä, sillä hankkeeseen ei voi hakea vapautusta TEN-T-vaatimuksista.
- Liikenneinvestointien suunnitteluvarantoa on kasvatettava, jotta investointeja voidaan toteuttaa joustavasti ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavasti.
- Valtion tulee kantaa vastuunsa valtion väyläverkon rahoituksesta, eikä kuntien vastuuta valtion infrasta tule lisätä.
- Liikenne12-suunnitelmassa tulee pitää kiinni Helsinki-Vantaan lentoaseman alle 3 tunnin saavutettavuustavoitteesta.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

Suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnissa on tunnistettu liikenneinfran vaikutukset talouteen ja ympäristöön, mutta arviointia on syytä tarkentaa elinkeinoelämän kilpailukyyn näkökulmasta. Keski-Suomen kauppakamari pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvät ratkaisut tukevat myös kestävä liikenteen ja vähähiilisyiden tavoitteita. Kunnossa oleva tiestö ja sujuvat liikenneyhteydet sekä vähentävät päästöjä ja ovat siten myös ilmastoteko että parantavat turvallisuutta.

Muut huomiot?

Keski-Suomen kauppakamari pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmäsuunnitelman toteutuksessa huomioidaan Keski-Suomen ja muiden alueiden elinkeinoelämän tarpeet. Rahoituksen kohdentamisessa on varmistettava, että liikenneinfrastruktuuri tukee yritysten kilpailukykyä ja alueiden taloudellista kasvua. Erityisesti Keski-Suomen saavutettavuuden parantaminen edellyttää panostuksia valtatie 4:n, raideliikenteen ja lentoyhteyksien kehittämiseen.

Keski-Suomen kauppakamari toivoo vahvaa ja systemaattista yhteistyötä liikennejärjestelmäsuunnitelman toimeenpanossa, jotta alueelliset erityispiirteet tulevat aidosti huomioituiksi.

Sakkara Viivi
Keski-Suomen kauppakamari